

MÕNIKOR

KOLMAS KORD : JUULI 2015

MEIE LÕPETAJAD

Anna-Liis Sutt (vasakult), Risto Kurm, Kristin Koppelmaa, Astra Adami ja Liisbet Tammepuu 21. mail Euroopa kooli ees oma viimasel koolipäeval.

Sel suvel lõpetavad Euroopa kooli Luxembourg'is viis eestlast.

Mirte Kurm uuris neilt, millised on nende parimad mälestused koolis ja edasised plaanid.

Lõputunnistused saavad **Astra Adami, Kristin Koppelmaa, Risto Kurm, Liisbet Tammepuu ja Anna-Liis Sutt.**

Kõiga kauem õppis Euroopa koolis **Kristin Koppelmaa** – kümme aastat. Toremaid mälestusi on tal väga palju, aga eriti jääb talle meelde viimane koolinädal. “Ka kuuenda klassi reis Fuerteventurale (Kanaarid-toim.) oli super,” ütles Kristin.

Pärast kooli lõpetamist Kristin kohe edasi õppima ei lähe, vaid plaanib vähemalt ühe aasta tõsiselt ratsutamise tegeleda. (Sellest saab lugeda lk 6)

Risto Kurm õppis Luksemburgis kaheksa aastat. Tallinnas õppis ta enne nagu Kristingi Vanalinna Hariduskollegiumis. Kõige toredam mälestus kooliajast oli Risto jaoks reis Kreekasse, sest sai sõpradega koos olla ja lähedaid kohti külastada. Edasi tahab Risto minna õppima Rotterdami ülikooli majandust.

Seitse aastat Euroopa koolis õppinud **Astra Adami** meelest olid parimad ajad siis, kui kõik õppisid üheskoos Kirchengis. Kolm aastat tagasi tehti Euroopa kool kaheks, kui pooled õpilased asusid õppima Mameri uude koolimajja.

Astra plaanib minna edasi mõnda Hollandi ülikooli õppima rahvusvahelist suhtekorraldust ning pärast seda tahaks ta ka ürituste korraldust õppida.

Liisbet Tammepuu, kes õppis Euroopa koolis viis aastat, ütles, et raske on välja tuua just ühte kõige lähedamat mälestust, sest koolis on aastate jooksul tehtud igasuguseid tempe.

“Päris algusest peale on mulle meeldinud valvureid üle kavaldada, “avastada” igasugu uusi kohti koolimajas ja ümbruses ning ka õppimine meeldis mulle tegelikult väga,” rääkis Liisbet. “Eriti lahe on see kultuurikümblus, mida Euroopa kool pakub. No ja muidugi vihkasin ma ruumi c007 (ruum, kuhu nooremad õpilased peavad vaba tunni ajal minema-toim.) ja tunnen kaasa kõigile, kes peavad seal oma aega raiskama.”

Õpinguid plaanib Liisbet jätkata Iirimaa või Šotimaal. “Ma pole veel kindel, millisesse ülikooli lähen ja niisiis selles ka, mida ma õppima hakkan – suund on poliitika ja ajaloo poole, aga ka juura pakub mulle huvi,” rääkis ta.

Anna-Liis Sutt õppis Euroopa koolis kolm aastat. Mälestusi koolist on tal palju ning sellepärast oli Anna-Liisal raske lemmikhetke välja valida.

“Oma klassiga sai alati palju nalja ja nii koolis kui ka väljaspool kooli,” rääkis Anna-Liis. “Kindlasti jääb kõigile kauaks meelde viimane koolinädal ja BAC-day (lõpuklassi viimane koolipäev-toim.)”

Sarnaselt Ristole ja Astrale plaanib ka Anna-Liis alustada augustis õpinguid Hollandis – Utrechti University College'is.

Liisbet palus panna südamele kõigile Eesti lastele Luksemburgis: “Kõik te nooremad eestlased, hoidke ikka lippu kõrgel! Mis põhiline: jääge rahvuslasteks, sest eestlus on miski, mis jääb meid toetama, ükskõik kuhu maailma otsa elu meid pilgutab.”

AJUTISELT LUKSEMBURGIS

ESIMENE EESTI DIPLOMAAT

Jaanus Piirsalu

Silvar Laanemäe on esimene Eesti välisministeeriumi diplomaat, kes töötab Luksemburgis. Tõsi, vaid ajutiselt – kuni Luksemburgi Euroopa Liidu (EL) eesistumise lõpuni tänavu 31. detsembril.

43-aastane Laanemäe töötab Luksemburgi välisministeeriumi juures alates selle aasta algusest. Varem Moskvas ja Kiievis Eesti konsulina töötanud Laanemäe siiasaatmise põhjus on proosaline – see on osa Eesti ettevalmistusest 2018. aastaks, kui meie riigist saab esimest korda EL-i eesistujamaa.

“Minu ülesandeks siin on jälgida ja abistada kohaliku välisministeeriumi Euroopa osakonnas Balkani ja EL-i laienemise teemadega seotud ELi poliitikat ja selle juhtimist Luksemburgi eesistumise käigus kuni selle aasta lõpuni,” rääkis Laanemäe.

Oma siinse elamise kohta ütles Laanemäe, et see on väga kodune ja mugav tänu sellele, et Eesti kohaliku aukonsuli Alexis Thieleni abiga leidis ta korteri otse Luxembourg'is südalinnas Grand Rue'l.

“Kõik on käe-jala ulatuses ja üldse meenutab Luxembourg mulle pisut Tallinna vanalinna, mis asub mõnevõrra künklikumal pinnal ja on natuke rohelisem,” rääkis Laanemäe. “Igal juhul on siin mulle eestlasena kodusem kui Moskvas või Kiievis.”

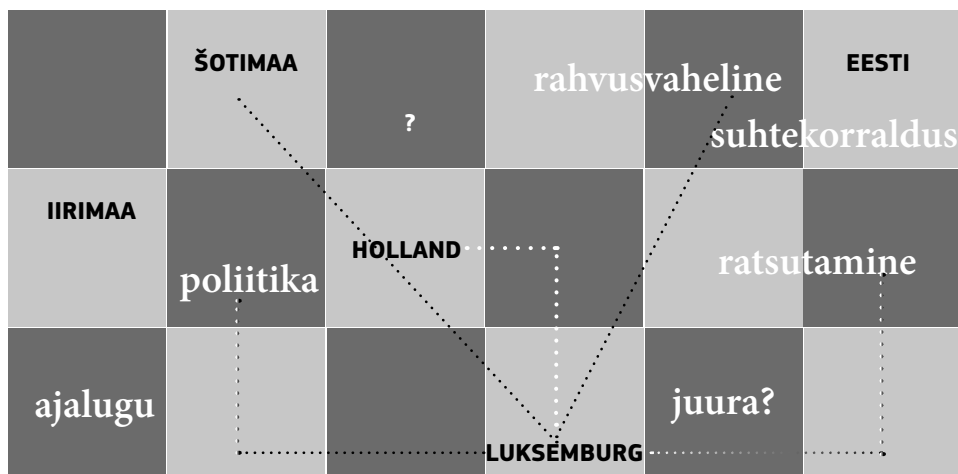
Luxembourg'is linn on Laanemäe meelest koduinimeste ja pesapunujate linn, mis seetõttu valmistab kindlasti pettumuse suurlinna melu ja ööelu armastavale inimesele.

Silvar Laanemäe on rõõmsameelne inimene. Foto: Erakogu

“Omajagu ebameeldivat üllatust võivad siin valmistada ka hinnad poodides ja kohvikutes, mis võrreldes naaberriikidega on kohati ligi kaks korda ja Eestiga võrreldes kuni kolm-neli korda kõrgemad,” rääkis ta veel oma muljetest. „Selle eest aga ei jää siin kunagi ükski naeratus vastamata ja neile, kes soovivad oma algaja prantsuse keelt praktiseerida, on Luxembourg kindlasti sõbralikum kui Pariis või Brüssel.”

Kui Eestil oleks Luksemburgis saatkond, siis kaaluks Silvar Laanemäe enda sõnul kindlasti siia ka pikemalt jäämist. “Aga kuna ma olen siin naaberriigi Belgia Eesti saatkonna diplomaadina ja Eesti siin lähiajal saatkonna avamist ei plaani, siis jätkan suure tõenäosusega uuel aastal juba Brüsselis,” ütles Laanemäe oma diplomaadi-tuleviku kohta.

Peeter Oja: Elu mõte ongi elada

Maikus käis esimest korda Luksemburgis esinemas Eesti üks parim inimeste naerutaja Peeter Oja. Katria Kivik ja Mirte Kurm võtsid ta ette ja uurisid, mida ta arvab elust ja näitlemisest.

Millised muljed on teil Luksemburgist? Kas siin on ka suur vahe Eestiga?

Väga head muljed on. Siin on ju hoopis teistmoodi, siin on mäed. Me oleme praegu ka kõrgemal, kui Eesti kõrgem tipp. (Ojaga rääkisime Pfaffenthalis-toim.)

Miks te teete monoetendusi?

Monoetendus on selles mõttes väga huvitav, et sa oled üksinda laval. Muidu teatris on ju ikka partnerid olemas, kellega sa mängid, aga siin on üks ja ainus partner – publik. Ja temaga on väga põnev. Publik on ju selles mõttes põnev, et sa kuuled ära, kuidas ta hingab ja kuidas ta reageerib. Kas ta kuulab või ei kuula? Iga kord on see erinev.

Muusikas on selline muusikastiil nagu džäss, mis on väga lai mõiste. Ja mida aeg edasi, seda laiemaks džässi mõiste muutub. Üks oluline element džässis on improvisatsioon. On kindel teema, mis jääb, aga sealt edasi tuleb juba arendus ja fantaasia. Improvisatsioon ehk fantaasia on see, kui sa lased oma mõtted välja. Ainuke nõue on, et sa selle improviseerimise käigus jõuad sinna lõpp-punkti ehk siis samasse kohta tagasi, kust sa alustasid, et jälle edasi minna. Monoetendused aitavadki publiku abil sul improviseerida. Ja see on huvitav!

Kas teil on juhtunud ka nii, et publik ei tule kaasa?

Muidugi on olnud. Igale inimesele läheb ju erinev asi korda. Aga selleks, et asi korda läheks, on vaja sellest natuke teada. Vähemalt mingisugune baas võiks olla. Ja kui seda ei ole, siis kontakti ei teki – sa hakkad rääkima ananassist, aga kui inimene ei tea, mis asi on ananass, siis ta vaatab sulle otsa ja ütleb nojah... Nii et mul on küll juhtunud, et olen rääkinud ananassist – oma arust on väga naljakas –, aga pärast tuleb välja, et ei teata, mis asi ananass on ja vaadatakse suu lahti ja hakatakse nihelema.

Mis te siis tavaliselt teete, kui näete, et publik ei tule kaasa?

Ega siis ei olegi midagi teha, tuleb edasi minna. Kas uue teema juurde või... Kuidagi tuleb ju lavalt ära saada ja etendus lõpule viia!

Mis on olnud teie kõige ägedam töö?

Kõik tööd on enam-vähem ägedad, mis ma vastu võtan. Kuna ma olen vabakutseline, siis enamik töid ongi sellised, mis peavad mulle endale meeldima. Otseselt ma ei os-

kagi välja tuua midagi. Neid on ikka päris palju, mis mulle on meeldinud ja mida ma pikka aega olen teinud.

Kumba oli teil lõbusam teha – kas Kitsast kinga või Kreisiraadiot?

Kreisiraadiot! See oli selline sõpruskond ja seal oli ikkagi teine hingamine, kuidagi teine tasand. See üksteisest arusaamine ja see keemia. Meil oli ka nii vahest, et teisel ei olnud lauset vaja lõpetadagi, kui "Aa, ma tean!". Ei olnud vaja kõigile seletada ja see oli väga tore!

Mis te arvate peaminister Taavi Rõivasest?

Kui ma nüüd ausalt ütlen, siis ega ma suurt ei arvagi. Ega kõigi asjade kohta ei peagi midagi arvama. Sest ega minu arvamus selle koha pealt suurt ei muuda. Ega ta minu jaoks ei ole eriti selline persoon, kes särab.

Aga kes särab täna Eestis?

Vot see on omaette küsimus. Sära on jah vähe kahjuks.

Mis on teie suurim unistus?

Ma ei oskagi öelda. Ma viin kogu aeg vaikselt oma unistusi ellu. Praegugi näiteks sõidan ringi, esinen. Mulle meeldib autoga sõita, näha erinevaid kohti, eksida ära ja avastada ennast

mõnes sellises kohas, kuhu muidu ei oleks sattunud. Nii et sellist konkreetset unistust mul ei ole. Ma lasen elul kulgeda ehk siis vaikselt voolata ja loodan, et tal on minule palju pakkuda. Loomulikult tuleb selleks ka ise pingutada.

Kas te olete kirjutanud ka luuletusi?

Ma olen natukene proovinud, aga need on rohkem sellised vemmälvõrsid. Ja kunagi mul oli üks tegelane, selline laulja Black Rockit, kellel olid suured prillid ja nahkmüts. Tema oli esimene mees, kes ise lendas. Tema laulis ja nendele lauludele kirjutasin mina sõnu. Enamikule. Kahele kirjutas Villu Kangur.

Me vaatasime just enne tulekut „Vaata mind“!

Vaatasite või? Vot selle „Vaata mind“ sõnad kirjutasingi!

Kas te saaksite kohe praegu meile ühe enda luuletusest ette lugeda? Kui teil on meeles.

Vot ei ole! Ega ma neid nii massiliselt ka kirjutanud ei ole. Nad on sellised lühikesed, põhiliselt on laulusõnad olnud.

Eluterve inimene Peeter Oja intervjuud andmas enne saalitäie kohalike eestlaste naerutamist. Foto: Jaanus Piirsalu

Kellega te tahaksite maailma näitlejatest laval mängida?

Üks asi on tahtmine, teine asi saamine. Aga kõige olulisem on selle asja juures nagu kõigi tööde puhul: kuidas inimesed omavahel klapiavad. Samamoodi on näitlejad: sa võid küll tahta, aga kui sa mängid ansamblis, see on siis kahe-kolmekesi, ja nad kõik eraldi võivad olla head näitlejad, aga nad ei sulandu kokku. Nii et ma tahaksin mängida kellegagi, kes ei pruugigi kuulsad olla. Aga neid, kes on väga head näitlejad ja ei ole kuulsad, on võrreldamatult rohkem kui neid, kes on head näitlejad ja on väga kuulsad.

Ma toon ühe näite näitlejast, kes on nüüd saanud kuulsaks, aga kes enne ei olnud kuulus, kuigi oli kogu aeg väga hea näitleja. See on Christoph Waltz, üks Austria näitleja, kes on ka lavastaja. Mängis Tarantino filmis „Vääritud tõpad“. Enne seda filmi maailm temast suurt midagi ei teadnud, aga see ei tähenda, et ta ei olnud hea näitleja. Ja selliseid on väga palju. Ka Eestis.

Kes on teie pere ja muud loomad?

Mul on abikaasa, mul on tütar ja tütrele on koer, selline väike yorkshire'i terjer. Ta on väga intelligentne, rahulik, ei haugu, mõistlik. Ta haugub siis, kui on vaja, mitte ei klähvi.

Mis ta nimi on?

Rada. Aga me hüüame teda Totiks, sest ta on selline tore totu.

Kas teie naine on ka naljakas?

Naljakas? Ei usu, et ta nüüd naljakas on, aga et tal hea huumorisoon on, seda küll. Muidu ta ei oleks minu naine. Minu meelest tervel inimesel on väga oluline, et tal oleks huu-

morimeel ja et ta vahest naeraks, siis läheb kergemaks.

Aga kumb teist kodus siis rohkem nalja teeb?

Me ei ole nagu selle peal väljas, meil on rohkem tavaline pereelu. Aga need naljad tulevad ju ise. Vahest reisil. Näiteks sõitsime kuskil Poolas ja meie ees sõitis selline väike auto, kus on väike kabiin ja taga kunku, nii öelda korobka. Ja see kimas kogu aeg. Ja oli naljakas, kuidas kuskilt keerad ja korobka on jälle sinu ees. Niimoodi rääkides ei ole naljakas, aga kui reaalses situatsioonis sinu ette ilmub kuskilt kogu aeg mingi korobka, kes hakkab autode vahelt naksima ja selline kibe vend on sees, siis see on väga naljakas.

Mis on teie arust elu mõte?

On asju, mille üle ei tasu pead vaevata. Aga elu mõte ongi – elada. Ela nii, et hinges oleks rahu, et su ümber oleksid head inimesed. Proovi enda unistusi ellu viia ja tunda mõnu.

Mis soovitusel teil on noortele, kes tahaksid näitlejaks saada?

Kõigepealt, mõelge hoolega, et kas on hoopis mõni muu valik siin elus peale näitlemise. Ja teine asi – kui inimene tahab tõesti näitlejaks saada, siis enne õppigu siiski midagi asju. See on üldhariduslikus mõttes väga hea. On palju näitlejaid, kes on enne õppinud bioloogiat või arsti või füüsiku tööd, rääkimata sellistest, kes on õppinud kirjan- dust ja kunsti ja muusikat. Aga see, mis nad on kaasa toonud, teeb ka nende rollide tege- mise huvitavamaks nii neile kui ka teistele vaatamiseks. Need on nagu „värvilisemad“, heas mõttes. ■

“Igale inimesele läheb ju erinev asi korda”

“Sära on jah vähe kahjuks (Eestis).”

Uskumatu lugu Euroopa noortele: 27 000 lauljat korraga ühe laulukaaare all

Niimoodi võeti Euroopa kooli koori vastu Tallinna lennujaamas. Juhtus nii, et just koori kaks ainukest eestlast hoiavad käes tervitusplakati – vasakul Katarina Liivo ja paremal Diana Öpik. FOTO: Christine Decker

Katarina Liivo

reportaaž sellest, kuidas 30 noort lauljat Euroopa koolist avastasid Eestit ja Soomet

Luxembourg'i Euroopa Kooli koor käib igal aastal välisreisil. Kui eelmise aasta reis viis meid Kreekasse, siis sel korral suundus koor pisut rohkem põhja poole – Eestisse ja Soome.

Ühel kevadisel reede ennelõunal asusid õpilased bussiga Düsseldorfis poole teele, et sealt lennukiga Tallinnasse lennata. Juba bussis läks lahti laul ning muud ühised mängud ja tegevused. Lennukis see kõik jätkus.

Vastuvõtt Tallinna lennujaamas oli väga liigutav – Ivi Rausi (muusik ja Tallinna Euroopa Kooli muusikaõpetaja) oli tulnud koos kahe õpilase ja isetehtud plakatiga koorile vastu.

VIOLETA

14 a, Bulgaariast Algul kartsin natuke, sest see oli esimene reis, kus olin kodust nii kaugel. Ma ei seadnud endale suuri ootusi, selleks, et saaksin üllatuda, et kui imeline Eestis on ja see tõesti on imeline! Ma tuleksin siia kindlasti millalgi tagasi.

Esimene mulje Eestist jäi paljudele hea, aga seda rikkus veidi meie ööbimispaik – Tallinna bussijaama kõrval asuv hostel. Väljast oli maja lagunemas ja sees ei olnud olukord sugugi parem, aga alati on kohal headus ka inimestest, kellega seal ollakse! Nii ei läinudki kaua, kui ööbimiskoht oli juba kodusemaks muutunud. Hommikusöök järgmisel päeval ei avaldanud ka suurt

muljet, aga õnneks olid noored eelmisel öhtul ruttu poes ära käinud, nii et nalga keegi ei jäänud.

Pärast sömist suunduti otse Tallinna Euroopa kooli, kus harjutati laule ja nendega kaasnevat liikumist umbes viis tundi. Vahepeal oli muidugi ka lõuna ja kõiki üllatas see, et Eesti koolides on lõuna täiesti tasuta.

Esimene väike kontsert oli laupäeva pärastlõunal KUMUs. Laulsime fuajees, mis oli väga kauni arhitektuuri ja suurepärase akustikaga. KUMU-st kiirustasime edasi vanalinnas, kus koori ootas ees Hortus Musicuse erakontsert. See kontsert oli tervele koorile suur elamus! Spetsiifiline muusikastiil ja koha atmosfäär sobisid väga hästi kokku. Kuna meie koori repertuaaris oli ka selle ajastu muusikat, oli ka meil võimalus seal üks laul laulda.

Esimene suurema kontserdi andsime pühapäeval Solarise keskus, kuhu tuli üsna palju inimesi, teiste seas mõnede kooriliikmete pered ja sõbrad. Kui meid viidi lauluväljakut vaatama, siis jooksis enamik kohe kõige kõrgemasse punkti ja muidugi lauldi seal paar laulu. Mitte keegi ei suutnud uskuda, et suvel oli 27 000 lauljat kokku tulnud ja seal kaa-re all üheskoos laulnud. Öhtu veetsime Kloostriaias. Seal tantsiti rahvatantse ning ühel hetkel asusid ka eestlastest koori liikmed oma kaaslaste õpetama ja valisid tantsudest mõned lihtsamad välja.

Esmaspäeval enne ärasõitu andsime veel viimase kontserdi Tallinna Euroopa koolis, kus taaskord oli kõigi üllatus suur, nähes, kui väike on selle kooli tegelik koosseis.

Soome-sõit möödus üsna sujuvalt. Alguses tegime väikese proovi ja pärast seda läksid kõik laevas laiali. Üks tüdruk suutis isegi ära kaduda, nii et kõik said hea võimaluse teda mööda laeva

KALINA

15 a, Bulgaariast Mul ei olnud Eesti kohta ootusi. Mõtlesin, et juhtub see, mis juhtub. Mulle meeldis kõik peale hosteli, kus ööbisime (naerab). Seal oli küll tore, aga asi oli lihtsalt selle asukohas. Lemmik-hetk oli vist siis, kui tantsisime rahvatantse. Tagasi tuleksin ma pigem sõpradega, sest perega poleks see pooltki nii tore kui see oli.

taga otsida. Üks poiss aga proovis raha peale mängida ja võitiski nelja euro eest endale tahvelarvuti!

Helsingi sadamas olid noored petunud, kui selgus, et erinevalt Tallinna bussidest ei olnud meile järgi tulnud bussis WIFI-t. Kõigepealt korraldati koorile paaritunnine bussiekskursioon ning seejärel saabusime Vaskivuori keskkooli, mis asub Vantaa linnas Helsingi külje all. Seal ootas meid pere-majutus kooli tütarlastekoori lauljate kodus.

Järgmisel hommikul korraldati meile koolis väikene ringkäik, mille järel tahtsid meist paljud kohe jääda siina õppima – nii palju oli seal Soome koolis huvialaringe ja valikaineid! Näiteks on Vaskivuori koolis oma meediagrupp, mis teeb kooliraadiot, tantsutrupp, kuhu pääseb umbes seitse õpilast aastas ning mille tase on väga hea, teatriring, mis teeb iga aasta mõne muusikali, um-

bes 30 bändi terve kooli peale, kes annavad välja ka plaate. Ja kõik need tegevused on võetavad eraldi tundidena. Lisaks on seal koolis ka hambaarst.

Kontserte andsime koolis kohe mitu – ühe algkoolis ja kaks keskkoolis. Lahkumine sellest Vantaa koolist oli küll raske, aga taaskord suutis laulmine seda valu leevendada.

Järgmisena sõitsime Itti kooli, kus üks Luxembourg'i koori dirigentidest oli varem muusikaõpetajana töötanud. Ka seal oli kooril kaks kontserti ja kõik olid väga rõõmsad, kui said teada, et lõuna on jällegi tasuta!

AOIFE

14 a, Hollandist Ma ei teadnud Eesti kohta kuigi palju, aga mulle öeldi, et eestlased on sõbralikud. Olen esimene oma perest, kes Eesti tulesse ja selle üle olen ma väga uhke. Reisi ajal oli mul väga lõbus ja mulle väga meeldis õppida Eesti rahvatantse. Väga meeldis ka Tallinna vanalinn, kuigi meil ei olnud väga palju aega seal veetmiseks. Tuleksin siia ilmselt tagasi oma perega, et ka nemad seda näeksid.

Tagasilend Düsseldorfis jääb ilmselt paljudele meelde, sest me korraldasime lennukis tõelise kontserdi. Meie dirigent dirigeeris vahetult ja teised lennukis viibijad võtsid isegi kaamerad välja ning hakkasid pildistama ja filmima. ■

Intervjuud koori dirigendi Noel Morganiga loe lk 4

Euroopa kooli dirigenti võlus eestlaste tahe laulda ja laule kirjutada

Katarina Liivo intervjueris Luxembourg'i Euroopa Kool koori dirigenti Noel Morganit, et teada saada tema muljeid esmakordsest Eestimaa külastamisest. Tuleb välja, et dirigent nägi mitut Eestit.

Dirigent Noel Morgan Tallinnas KUMUs keset moodsat kunsti. FOTO: Christine Decker

Millised olid teie ootused Eesti suhtes?

See reis sai esimest korda plaani võetud siis, kui kolleeg Ivi Rausi Tallinna Euroopa Koolist meie koolis külas käis. Ta on ise võrattu jazzlaulja ning kui tuli jutuks Luksemburgi koori võimalik külaskäik, siis oli ta rõõmuga nõus kõike ise korraldama. Alguses ma tõesti ei teadnud, mida oodata – tegemist oli maaga, kus ma kunagi käinud polnud ning mille keelt ma sõnagi ei rääkinud. Sealsetest inimestest ei teadnud ma ka midagi – on nad sõbralikud või mitte.

Reisi ettevalmistuste käigus sai mulle selgeks, et tegemist on täiesti võrattu kohaga, kuhu laulma minna. Mind võlus eestlaste tugev tahe laule kirjutada ja laulda, nende pikaajalised laulutraditsioonid, ja kui Ivi rääkis mulle sealset lauluväljakust, siis oli selge, et sinna tuleb minna! Seega olid korraldamise käigus ootused juba üpris kõrgel, olin kindel, et sellest tuleb tore reis ja kui välja arvata see venelaste peetud noorte-hotel – mis lõppeks ei olnudki nii hull, ainult lõhnas veidi pahasti – (lugege lk 3 reportaaži sellest reisis!-toim.), siis oligi kõik suurepärase! Mida ma imestusega märkasin, oli see, kui selge vahe on Eestis nõ Vene-poollel, mida nägime bussituuril, ja sellel, mis ilmselgelt on väga kaasaegne ja tugevalt euroopalik.

Mida reisil tegite ja nägite?

Vastuvõtt lennujaamas oli väga armas, kui Ivi ja lapsed meid suure plakatiga tervitama tulid. Esimene koht, mida külastasime, oli Tallinna Euroopa Kool, mis on ilus ja puhas ning kus meile pakuti tasuta lõunasööki. See on kool, kus õpetaja võib ise külalisi koolimajja tuua, ilma et vähemalt viis turvameest valvet peaksid ning ööl ja päeval kooli sissesäämist takistaksid. (Naerab). Meid tervitas koolidirektor isiklikult ning hommikupoolikul andsime seal ka kontserdi.

Kultuurikava Tallinnas oli meil tihe. Simman Kloostriaidas oli vahva! Täiesti võrattu

elamus oli muidugi Hortus Musicuse kontsert Väravatornis. Ka sealset piletihind olid meeldivaks üllatuseks.

Meie oma esinemistest oli kontsert Solarise nagu igas teises euroopalikus kaubanduskeskuses, aga laupäevane kontsert KUMUs oli võrattu! Natuke meenus MU-DAMit, kuid minu arvates oli Eesti oma isegi ilusam oma kõrgete lagede ja suurepärase akustikaga. Sealne vastuvõtt oli ka väga soe ja südamlük.

Pärast neid paari päeva istusimegi juba laeva ja sõitsime Soome poole. Kõik sujus, ainsaks tõrvatilgaks meepotis oli Hansabuss. Nende teenus oli üldiselt hea, kuid käitumine polnud küll väga euroopalik. Olen korraldanud ligi 50 koorireisi ja kunagi varem ei ole ma pidanud tegemist tegema firmaga, kes nõuab kogu teenuse eest tasu ette. Euroopas makstakse tavaliselt pärast teenuse saamist, eriti nii usaldusväärse kliendi puhul nagu seda on Euroopa kool. Selle firma puhul aga oli kõik vastupidi ja minu arvates oli see väär.

Mis oli teie jaoks parim hetk Eestis?

Tõenäoliselt nähes teid, noori, tantsimas ja rõõmu tundmas! Tegelikult aga on kõik muljed väga head ja mul on juba plaan teha sinna veel üks koorireis – olen juba kord üks selline hull õpetaja, kes tegelikult ka usub, et kõige tähtsam ülesanne on jagada oma muusikaarmastust kõigi nendega, kes ta ümber on.

KASULIK INFO

Kuidas pääseb Euroopa kooli koori?

Kooriga ühinemiseks peavad õpilased lihtsalt minema kooli koduleheküljele ja ennast kirja panema. Täpsustusi võib küsida ka kooli muusikaõpetajatelt. Nii lihtne see ongi!

TUBLI ESITUS TRIBÜÜNIL JA KÄSIPALLIVÄLJAKUL

Hans Loik

10. juunil mängis Eesti käsipallikoondis Luxembourgis Coque'i spordihallis Luksemburgi võistkonna vastu. Tegu oli Euroopa meistrivõistluste valiksarja mänguga.

Kõva müra oli esimene asi, mis saali astudes kõiki vastu võttis. See oli alguses natuke hirmus, aga varsti harjusin sellega ära.

Luksemburgi meeskonda toetavad pealtvaatajad domineerisid eestlaste üle, aga neid oli ka oluliselt rohkem. Mõned tõsised fännid olid otsustanud isegi korralikud trummid kaasa võtta.

Enamik eestlastest oli kõik ühte nurka kogunenud, mis tuli kasuks, kui oli vaja luksemburglastest üle hüüda. Mängu ajal elasid eestlased valju häälega kaasa ja seda oli tore kuulda. Kuigi eestlasi ei olnud palju, tundus kohati, et mängitakse lausa Eestis! Eriti tore oli, et mõned Eesti pered tõid kaasa suured Eesti lipud.

Pealtvaatajate suur arv näitas kohe, et see on suure tähtsusega mäng. See andiski mängule rohkem elu ja lusti, mis pealtvaatajatele väga meeldis.

Poolajal oli tunne, et mäng jääb viiki, ja luksemburglaste trummid hakkasid üha kõvemini põrisema. Teisel poolajal mängisid eestlased paremini ning nad võitsid 31-26. Kaotuse tõttu olid paljud luksemburglastest pealtvaatajad silmnähtavalt pettunud. Minul

ja teistel eestlastel oli seevastu väga hea meel. Kaklema pärast mängu keegi siiski ei hakanud.

Kahjuks aga kaotasid eestlased 13. juunil Viljandis teise mängu, mistõttu meie mees-

kond kukkus Euroopa meistrivõistlustelt välja. Loodame, et järgmine kord läheb paremini! Sest nagu ütles alati optimismi säilitav käsipalliliidu peasekretär Pirje Orasson: "Mis ei tapa, see teeb tugevaks!" ■

Otsi fotolt tuttavaid nägusid! Rõõmsate eestlaste ühispilet peale mängu.

FOTO: Käsipalliliit

Raivo Tulva pakub suveks välja Luksemburgi ümbruse põnevamad sihtkohad – laevaliftid, kindlused ja roomlaste hauasambad

Grande Region, mis maakeeli võiks kõlada kui Suurvald, on rikas ÜRO Hariduse, Teaduse ja Kultuuri Organisatsiooni (UNESCO) maailmapärandi nimekirja kantud objektide poolest. See nimistu sisaldab kultuuri- ja loodusobjekte, mis inimkonna seisukohalt üliolulised.

Suurvalda kuuluvates Luksemburgis, Saksamaa Rheinland-Pfalzi ja Saarimaa liidumaades, Belgia Valloonias ning Prantsuse Lotringis on nimekirja kantud 12 objekti või kogumit – Luksemburgis üks, Lotringis kaks, Saarimaal üks, Reinimaal kolm ja Valloonias koguni viis.

VALLOONIA: Canal du Centre'i laevatõstukid ja ümbruskond. Ida-Virumaale sarnases Hainaut' tööstuspiirkonnas Monsi ja Charleri ümbruses leiab neli hüdraulilist laevatõstukit,

Strey-Thieu laevalift on võimas vaatepilt, mis paistab kaugelt

Suurvalla varjatud turismipärlid

Tekst ja fotod Raivo Tulva

Porte de France Longwy tsitadellis

oma ajastu inseneritöö tippsaavutust. Tööstusrevolutsioonist kuni 20. sajandi keskpaigani seal töötanud Euroopa suurimad söekaevandused vajasid hädasti ühendusteed Meuse'i ja Scheldti jõgede vahel. Söe ja muude tööstusproduktide transport maad mööda oli aeglane, kallis ja vähemahukas, kanal andnuks võimaluse veeühendusteks Prantsusmaa ja Saksamaaga.

Kuna jõgede kõrgusevahe ulatub 96 meetrini, ei piisanud laevatatava kanali rajamiseks tavalistest lüüsidest, sest neid oleks tarvis ehitada olnud lausa 32. 1879. aastal andis Belgia valitsus inglasele Edwin Clarkile ülesande projekteerida neli hüdraulilist laevatõstukit. Esimese ehitamist alustati 1885 ning kolm aastat hiljem avati see Belgia kuningas Leopold II poolt.

Edasine ehitus aga jäi toppama. 1894–1911 pandi rajatava kanali majanduslik kasulikkus küsimärgi alla. 1914. aastal, kui liftid olid peaaegu valmis, algas I maailmasõda. 1917. aastal said kolm ülejäänut siiski valmis ja alustasid kaks aastat hiljem tööd. Üks, 350 tonni-se tõstejõuga lift võimaldas aluseid vertikaalselt tõsta või langetada 17 meetrit. Need neli hüdraulilist laevatõstukit on kaheksast analoogsest maailmas olevast senini töökorras.

Kindlasti peab külastama samas asuvat ülivõimsat Strey-Thieu laevalifti, mis maailmas tõstejõult kui ka vertikaalse tõstekõrguse poolest teine (vastavalt 7 min ja 73,15 m). Ülevalt masinaruumist

ja näitusesaalidest avanevad hunnitud vaated nii kanalitele kui ka maastikule.

Tähelepanuväärne ehitist on ka laevu üle Thirau' oru ja liiklussõlmede juhtiv Sarti kanali sild. Maanteed pidi selle alt läbi sõites tasub mõelda, et 560 m pikkune, 36 m kõrgune ja 46 m laiune ehitist hoiab autojuhi pea kohal 80 000 tonni vett. Laevatõstukitele lisaks asub Hainaut's UNESCO nimistus olev **Valloonias kaevanduspiirkond, Spiennes'i neoliitikumiaegsed ränikivikaevandused, Tournai Notre-Dame'i katedraal** ja kahasse Prantsusmaaga **32 asulasse ehitatud kellatorni.**

LOTRINGI/LORRAINE'i kuulsaime staarid on **Stanislase, Carrière'i** ja **Alliance'i väljakud** Nancys. Toosin aga esile ehitise, mis paljudele tundmatu. Mitte kaugel meist, otse teispoole piiri asub massiivne Longwy tsitadell. Koos kaheteistkümneme erinevas Prantsusmaa paigas asuva militaararhitekt Vaubani projekteeritud fortifikatsiooniga kuulub see maailma täiuslikemate kindluste kogumisse.

Longwy ehitamist alustati 1679. aastal, peale Prantsuse ja Hollandi/Hispaania vahelise Nijmegeni rahulepingu sõlmimist. Kuningas Louis XIV käsul projekteeris Vauban kindluse ja uue linnasüdame. Need ehitati vanast Longwyst põhjasuunas asuvalle platoolle, vaatega Chiers'i jõe orgu, et müürid kaitseksid Maasi ja Moseli jõgede vahelist territooriumi, blokeerimaks Luk-

semburgis paiknenud Hispaania garnisoni võimalikku sõjalist rünnakut.

Porte de France on Longwy kindluse ilusaim osa, kuid võimsast rajatisest ülevaate saamiseks tuleb laskuda vallikraavi ja jalutada piki müüriäär või ronida bastionitele. Vaubani 12 fortifikatsiooni on UNESCO kaitse all alates 2008. aastast.

Meie kandis unikaalne Igeler Säule

RHEINLAND-PFALZ: Reinimaa on nimekirja andnud kolm objekti, **Trieri** oma **Rooma monumentidega**, Saksamaa ühe tähtsaima kiriku – **Speyeri katedraali** – ja imelise **Reini jõe keskjooksu**. Kirjeldan aga hoopis Trieri kogumist eraldi asuvat muistist, mis jällegi meile lähedal.

Kindlasti on paljud pisikest Igeli küla läbides ja seal imepärasest liivakivist sammast kõrgumas nähes mõelnud, et millega tegu. Tegemine on roomlaste poolt 250. aastal püstitatud 23 meetri kõrguse hauasambaga.

Igeli hauakoht on koos Mainzi Drussteiniga ainus põhjapool Alpe puutumatusena, algsel kujul ja algses asukohas säilinud Rooma ajastu maapealne matmiskoht. Kui teised hauad rüüstati peale Rooma impeeriumi langemist või keskajal, siis Igeli samba päästis ühel barreljeefil kujutatud keiser Constantinus Suure ema, ristiusku pöördunud Püha Helena.

Wasserbilligist piki Moselit Trieri poole sõites märkate vasakul kaldanõlval, viinapuude vahel, valgete sammaste ja punase katusega väikest templisarnast ehitist – Grutenhäuschenit. Seegi on III-IV sajandist pärit roomlaste hauatempel, kuid mitte originaal, vaid uuesti ehitatud koopia.

SAARIMAA: Pindalalt Saaremaa suurune Saarimaa on ajalooline terase- ja söetööstuspiirkond. Seetõttu domineerib liidumaa lõunaosas tööstusmaastik. Suuremaid linnu, Saarlouisi ja Saarbrückenit, iseloomustabki eelkõige tööstusarhitektuur. Saarbrückeni satelliitlinnas Völklingenis laiub 6000 ruutmeetrisel alal kolossaalne rauatehas **Völklinger Hütte**. Alates II maailmasõja lõpust kuni tehase sulgemiseni 1986. aastal ei tehtud seal olulisi täiustamistöid, mistõttu on tehase säilinud sellisena nagu hiilgeaegadel. Völklinger Hütte on ainus Lääne-Euroopas ja Põhja-Ameerikas puutumatu säilinud kompleksne rauatehas ja seetõttu kanti see 1994. aastal UNESCO kultuuripärandi nimekirja.

UNESCO nimekirja kuuluvaid kultuuri ja loodusväärtusi külastades võib kindel olla, et pettuma ei pea. Seetõttu soovitan niimist reisi planeerimisel aluseks võtta ja siis põhjalikumad marsruudid kokku panna. Saate kerge vaevaga valmistada ette kvaliteetse ja hariva nädalalõpu või pikema autoreisi. ■

A J A
L O O
M Ä N G

Ajalooküljel hakkab meie toimetuse iga kord esitama ka ühe küsimuse, millele ootab vastuseid kõigilt noortelt. Auhinnaks loosime välja piletid põnevasse Luxembourg linna ajaloomuuseumisse! Raivo Tulva küsimus kõlab: **Millised objektid on UNESCO maailmapärandi nimekirja kantud Eestist?** Vastused saata meiliaadressile: raivo.tulva@hotmail.com

Nelja aastaga Euroopa meistrivõistlustele!

Kristin ületamas oma hobusega Catero takistust Luksemburgi tähtsaimal võistlusel Roeseris juunis 2015. FOTO: Klaus Morheng

Kristin Koppelmaa tahab tõestada, et isegi sellisel eksklusiivsel kallil spordialal nagu ratsutamine on võimalik Eesti noorel Luksemburgis tippu jõuda, kui on auhned sportlikud eesmärgid!

Ratsutamine on 18-aastase Kristini elu mõte. Kooli kõrvalt veedab ta kogu vaba aja, ja vahel võistluste tõttu ka nii mõnegi koolipäeva, hobustega.

“Esimest korda istusin hobuse selga nelja-aastaselt,” räägib Kristin. „Ema arvates pidi see olema ainult suvelõbu, kuigi mina arvasin juba siis teisiti. Sportlik eesmärk on saada nii heaks ratsutajaks kui võimalik.”

Ratsutamises on üsna mitu ala, Kristin on spetsialiseerunud takistussõidule. Veel juunioride klassi kuuluva Kristini areng on olnud väga kiire – kõigest nelja võistlushooajaga on ta jõudnud algajate tasemelt (takistuste kõrgused 90 sentimeetrit) raskele tasemele (schwere klasse, kus takistuste kõrgused on juba 140 sentimeetrit). Sellel tasemel võistleb teisi juunioride päris vähe.

Juba oma esimesel rahvusvahelisel turniiril, Luksemburgi suurimal takistussõidu-võistlusel Roeseris jõudis Kristin 2013. aastal auhinnalisele kohale. Sama aasta suvel tegi Kristin esimesed stardid takistustega kõrgusel 140 sentimeetrit ja saavutas samuti kohe auhinnalise koha.

Nüüdseks on nii Eesti kui ka Luksemburgi juunioride paremiku kuuluv Kristini tase selline, et järjest sagedamini võistleb ta kõrvuti maailmanimedega. Näiteks on Kristin startinud juba samades sõitudes koos 2012. aasta Londoni-mängude olümpiavõit-

ja, šveitslase Steve Guerdat'ga ja Saksamaa ühe esinumbri, 2000. aasta Sydney-mängude olümpiavõitja Marcus Ehninguga.

Kristini treeneri arvates on tal igatahes potentsiaali jõuda ratsutajate ülitihedas konkurentsias kärkele. Tänavu on Kristin oma treeneri sõnu hakanud tõestama tegudega. Maikuu viimasel nädalavahetusel saavutas Kristin Prantsusmaal Reimsis kõrgetasemelisel võistlusel oma hobusega Catero auhinnalise kuuenda koha. Selle tulemusega täitis Kristin juunioride Euroopa meistrivõistluste normi.

“Euroopa meistrivõistlustel osalevad küll enamasti juba professionaalsed sportlased, kuid loodame, et Kristinil õnnestub lõpu-

ne eesmärk on pidevalt edasi areneda, siis on treeneri abiga valitud võistlemiseks eelkõige võistlusi, kus Kristin iga kord midagi juurde õpiks, mitte ei korjaks talle mugaval tasemel ainult rosette. Võistleb ta aga peale Luksemburgi ja Saksamaa veel Hollandis, Belgias ja Prantsusmaal.

Takistussõit nõuab ratsutajalt head tehnikat ja väga head analüüsivõimet. Takistuste vahedest ja kiirusest sõltub, mitu galopisammu tuleb kahe takistuse vahel teha, lisaks pead sa kiirusel 40 kilomeetrit tunnis suutma hästi distantsi näha, et valida õige trajektoori jne. Kristinil on treeneri kinnitusel kõik eeldused olemas, aga ainult andekusest jääb tippratsutamises paraku väheks.

Takistussõit nõuab ratsutajalt head tehnikat ja väga head analüüsivõimet.

samite kõrval augusti keskel Viinis toimuvaks võitluseks piisavalt valmistuda,” ütleb ema Terje Koppelmaa.

Luxembourg'i Euroopa Kooli lõpetav Kristin ise räägib, et tahab Euroopa esivõitlustelt hankida eelkõige kogemusi. „Loomulikult oleks tore, kui veel ka hästi läheb,” lisab ta kohe juurde.

Kristinil on Eestis elavate ratsasportlastega võrreldes mitmeid eeliseid. Esiteks on Kristini hüpetteener Elmar Vinkelau Saksamaa „kõige kuumemast” hobupiirkonnast Westfalenist, kust on pärit enamik Saksamaa koondislasi. Elmari tallist 20 kilomeetri raadiuses treenib 20 Saksa tippratsutajat.

Tänu sellele saab Kristin pidevalt võistelda Saksamaa parima tasemega võistlustel, kus ta on harjunud keeruliste parkuuride ja tiheda konkurentsiga. Kuna Kristini peami-

Igaüks, kes on ratsutamisele vähegi kokku puutunud, saab aru, et tegemist on ilmselt purjetamise järel ühe kallima spordialaga, sest edu saavutamiseks on vaja head hobust ja palju varustust. Lisaks tuleb hobune veel ka ise võistluspaika toimetada. Hobuse ülalpidamisest rääkimata. Näiteks Euroopa juunioride meistrivõistlustel on ainuüksi stardimaks 500 eurot ja see on Kristini ema sõnul ainult pisike osa kuludest.

Seni on pere panustanud eelkõige Kristini Sõskustesse ja tehnikasse, mitte ülipeenest varustusse ja läikivatesse kinnastesse, räägib noore ratsutaja ema. “Kristini edasine karjäär sõltub sellest, kas õnnestub leida sponsoreid ja kui heasse talli ta ratsutajaks pääseb,” ütleb Terje Koppelmaa. “Sportlikud eesmärgid on igatahes väga kõrged.”

Sporditoimetus

Öösel

Hans Loigu koomiks

Tahan krõpsu!

Loodan, et ema ei näe!

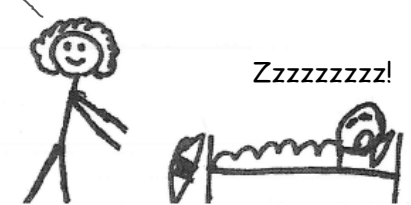

Laps, kas sina?

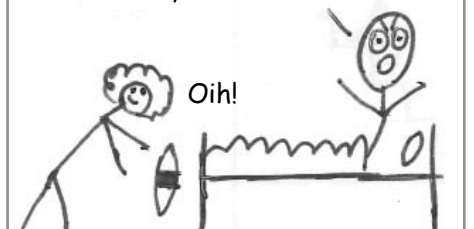
Peaaegu kiiresti tegutsema!

Mmm... Krõpsud!

Hei, minu omad!

Miks sa ei maga?

Zzzzzzzzz!

OTSIME TUBLISID NOORI

Meie armsad lugejad, andke palun meile teada noortest eestlastest, kes on Luksemburgis edukad sportlased või tublid mõnel kultuurialal või lihtsalt andekad. Siis me hea meelega kirjutame neist! Kirjutage meile: monikord.toimetus@gmail.com